

Eğitimde sezginin yeri üzerine...

Dr. Bahar Akingüç Günver
İKÜ Mütavelli Heyet Başkanı

Kurucumuz ve Onursal Başkanımız İnş. Yük. Müh. Fahamettin Akingüç, vakfımız henüz fikir aşamasındayken kurucu rektörümüz merhum Prof. Dr. hc Önder Öztunalı ile bir diyalogundan söz eder... Zihin açan ve çokça düşündürülen bu diyalog, biyografisinde de geçer...*

Az ama öz bir soru: "Bilimde sezginin yeri var mı?" diye sorar... Prof. Dr. Öztunalı'nın yanıtı nettir: "Elbette var, biri bir icat öncesi sezgiyle yola çıkar. Sonunda ya bulur ya bulamaz ama başlangıçta mutlaka sezgi vardır".

Ahmet Cevizci, Felsefe Terimleri Sözlüğü'nde**, sezginin duygusal ve zihinsel olarak ikiye ayrıldığını belirtir. Duyusal sezgide, sezginin konusu olan nesne, duyuyla, doğrudan ve aracı olarak bilinir. Buna karşın, yalnızca insana, özellikle de belli bir zihinsel gelişme düzeyine erişmiş insana özgü olan zihinsel ya da entelektüel sezgi, bağıntıları, mantıksal ve nedensel ilişkileri doğrudan ve aracı bir biçimde idrak etmekten meydana gelir. Modern felsefenin kurucusu Descartes, sezgiyi bilgi edinmenin temel yöntemi olarak, saf ve dikkatli bir zihnin çıkarıma dayanmayan, doğrudan kavrayışı; zihnin, kişiyi anladığı şey üzerinde, hiçbir kuşkuyla yer bırakmayan, açık seçik ve kolay kavrayışı; saf ve dikkatli bir zihinde, yalnızca aklın ışığıyla meydana gelen, kişiye kendisinin var olduğu, düşündüğü, üçgenin yalnızca üç kenarla sınırlı olduğu, kürenin yalnızca tek bir yüzle çevrildiği bilgisini veren sağlam kavrayış olarak tanımlar.

Eğitimde sezginin yeri

Bugün 35 yıldır çalıştığım, başlangıçta öğrenci, sonrasında öğretmen, yönetici hatta veli olarak farklı kimliklerle içinde yer aldığım, kendi başına bir bilim dalı olan eğitim alanında yaşananları gözlemlediğimde aynı soru aklıma geliyor. "Bir bilim dalı olarak eğitimde, sezginin yeri var mı?"

Okuduklarım ve araştırdıklarımın ötesinde, sezgilerim özellikle şu sıralar eğitimin, bir bilim dalı olarak çokça hoyrat ele alındığını ve savunmasız bırakıldığını bana söylüyor.

Yaptığımız işin kitabına uygun, insan doğasına uyumlu, çevreye, dünyaya, düne, bugüne ve geleceğe katmadeğer üretebilmesi için pek çok eğitim kurumunun ve eğitimcinin olağanüstü bir mücadele içinde olduğunu görüyorum. Verilen tüm bu emeğe karşın, akıl ve bilim dışı uygulamalarla en çok yıpratılan alanlardan.

Bütün dayatmalardan uzaklaşarak, olanı olduğu gibi görmeye çalışarak bakıyorum... Eğitimin temel bileşenleri olan politikalar, öğrenenler ve emekçiler, aileler, okullardaki işletme ve organizasyon dinamikleri, bilimsel yöntemler, bilgiyi işleme, aktarma, ölçme ve değerlendirme için kullanılan teknolojiler, etik kodlar başta olmak üzere pek çok başlıkta kimi zaman reform kimi zaman rönesansı sağlamak adı altında sahanın tüm köşelerinin sürekli aşındırıldığını tanık oluyorum. Bugün gelinen noktada eğitimi ve yönetimi bilimsel sınırlar içinde ele alan bir organizasyon olarak pandemi, ekonomik kriz ve deprem gibi pek çok zorlu sınavdan geçen ülkemizde eğitimin de ciddi ve sert bir sınavdan geçtiğini düşünüyorum. Öğrenci, öğret-

men, yönetici, veli ile birlikte eğitim sistemini kuran ve var eden tüm kalelerin ekseni her gün kaymakta. Eğitim tüm paydaşları ile maalesef kan kaybı yaşamakta. İleri gitmesi gerekirken son hızla geri gitmektedir. Mesele ne din odaklıdır ne de nefret; mesele ülkenin aydınlıktan gittikçe uzaklaşan, daha da vahimi ülkenin aydınlığından uzaklaşmayı bir ideal olarak benimsemek zorunda kalan gençleridir. Ve yine bilimde yeri olduğuna inandığım sezgilerim şunu söylüyor; eğitime dair yeniden tarif edilmesi, ayağa kaldırılması, yükseltilmesi gereken alanları belirlemek için eleştirmek kadar eylem de göstermek şart ve bu da yine biz eğitimcilerin işidir.

Umudu yüksek bir yöneticiyim ben. Umut da deneyimden damıtıldığında anlam kazanan bir duygu. Bugüne kadar 35 yıllık eğitim deneyimimde, Türk eğitim sisteminin farklı kademelerinde farklı rollerde bulundum. Öğrenen olarak önce ilk ve orta, sonra lise, üniversitede eğitim gördüm. İstanbul'da özel ve yoğun rekabete dayalı bir sistemin içinden sonra yüksek lisansımı ABD'de Eğitim Yönetimi üzerine yapıp, doktora çalışmaları yarım bırakıp ülkeme döndüm. Ankara Üniversitesi'nde Eğitim Yönetimi doktorasını sürdürmek istesem de lojistik açıdan yürütemedim. Öğrenme isteği ve arzusu ile İstanbul Üniversitesi Davranış Bilimlerinde tekrar doktora başladım. Bir yandan okurken matematik öğretmenliği, yöneticilik ve eğitimde yayıncılıkla ilgilendim. Yaşadıkça Eğitim dergisi-

nin editörlüğünü sürdürdüm.

Eğitimin ilk adımı okul öncesi eğitim ihtiyacını analiz ederek Kültür Anaokulu'nun kurucu müdürlüğünü yaptım. İlköğretim ve lisede ana baba okulları, rehberlik çalışmaları, İngiltere'de Okul Geliştirme Projesi'nde eğitim yöneticileri ile çalıştım. Ayrıca ODTÜ Eğitim Fakültesi ile bir Öğretmen Geliştirme Projesini yönettim. Türkiye'nin ilk fen lisesi Ankara Fen Lisesi kurucu müdürünün danışmanlığında fen lisesi kurdum. Fen ve matematikte ileri öğrencilerin akla ve bilime nasıl sahip çıktıklarına tanık oldum. Fen lisesi müdürlüğü sırasında pek çok özverili öğretmen tanıdım. Anaokulunda çocuğu ana kucağından alma sancılarını, ortaokulda akran zorbalığına karşı aldığımız önlemleri, lisede öğrencilerin kimlik arayışında tiyatrunun ve sanatın gücünü, fen lisesinde bilimle uğraşan gençlerin edebiyata ve Türk yazarlarına olan ilgisini gördüm. Tüm bu kademelerde geçen 20 yılın sonunda kuruluşunu aile vakfımız olan Kültür Koleji Vakfı'nın yaptığı İstanbul Kültür Üniversitesi'nde yükseköğretimde çalıştım ve hâlâ çalışıyorum. Yükseköğretimin ezberlerini bozmak, daha fazla akademik özgürlük için esneklik, çoğul ve aykırı düşüncenin yeri olarak üniversiteyi tanımlamak için uğraş verdik ve hala tüm gücümüzle ve umudumuzla vermektayız.

Bugün 35 yıldır çalıştığım, başlangıçta öğrenci, sonrasında öğretmen, yönetici hatta veli olarak farklı kimliklerle içinde yer aldığım, kendi başına bir bilim dalı olan eğitim alanında yaşananları gözlemlediğimde aynı soru aklıma geliyor. "Bir bilim dalı olarak eğitimde, sezginin yeri var mı?"

Tüm bu çalışmaları gözden geçirdiğimde, hiçbirinin yazmak kadar kolay olmadığını söylemeliyim. Bazen kendimizle, sistemle, bürokrasiyle, kalıplaşmış yargılarla, rekabet kılıfında haksız yarışlarla, eleştiri adı altında sunulan yargılarla da baş etmeye çalıştık. Övgü, beklediğimiz en son çıktıydı. Günün sonunda 65 yıl K12'de 27 yıl yükseköğretimdeki deneyim, onbinlerce mezun, İstanbul'da yetişmiş, ülkenin ve dünyanın dört bir yanına erişmiş Kültür kuşakları bizim en büyük kazanımımız oldu.

Eğitime yaptığımız yatırımlarımız için de bizim için en önemli başlıklardan biri de geleceğin öğretmenlerini yetiştirmektir. İKÜ Eğitim Fakültesi'ni kurmak ailemiz için çok önemliydi. Bu ideali, Eğitim Fakültemizi kurarak başardık. Ancak kuruluş sürecimiz hiç de kolay olmadı. Çok zor izin aldık. Ülkemize öğretmen yetiştirmek; yıllar önce Köy Enstitülerini benimsemiş ve o okulların mezunları ile özel okulculukta bir devrim yapmış olan babam, kurucumuz ve Onursal Başkanımız İnş. Yük. Müh. Fahamettin Akingüç için bir kuruluş idealiydi. Eğitim yönetiminde hep öğrenmenin önemini vurguladık. Eğitim programlarında bireysel ihtiyaçları, öğrenme coşkusunu ve karakter eğitiminde hoşgörü, farklılıkları kabul, ülke sevgisini vurgularken pozitif paradigmaları benimsedik. Eğitimin tüm kademelerinde yaratıcılığı ve eleştirel düşünmeyi geliştirmek için çabaladık, fırsat eşitliğini, esnekliği savunduk. Sınavlardan ve rekabetçi sistemden öğrenciyi korumaya çalıştık. Hiyerarşi ve disiplinden çok, esnek olduk ve çoğul programları sunduk. Tek tip insan yetiştirmekten sakındık. Çoğul ve farklı düşünceleri teşvik ettik. İnovatif olmaları için global bakış açısı kazanmalarına çalıştık. Teori ile uygulama arasında sıkışıp kaldığımız zamanlarda çıkış yolunu kendimiz yaratmaya çalıştık. Amacımız ülkemizin eğitimdeki insan kaynağını yetiştirmektir. Altını çizdiğimiz hümanizm, demokrasi, insan haklarına saygı gibi kavramlara yaptığımız vurgunun nihayetinde an geldi kindar nesil yetiştirmekle etiketlendik.

Sonuç olarak;

Bilimde sezginin yeri var mı? Elbette... Olanı olduğu gibi görmek ilkesine dayanan sezgilerim ve eğitim yönetiminde 35 yıla varan deneyimime dayanarak şunu diyebilirim ki yaşanan kan kaybının ilk yardımını da biz eğitimciler yapacağız. Eğitimin sahip olduğu itibarı iade etmek en büyük taş. Bu taşın altına elimizi koyacağız. Kırıp dökmeden, kırılıp gücenmeden, devlet ve özeli rakip değil refik olarak görerek, öğretmeni baş tacı, bilim insanını çağdaş medeniyetlere gidecek rotada yoldaş, aileyi paydaş, tüm çocukları evladımız gibi sevmeye devam ederek, eğitimci olmanın hakkını vererek yola devam edeceğiz. Çünkü geleceğe yükümlüüz...

*Akingüç, F. (2015). *Kendini eğitime adanmış bir mühendis* (Ö. Candaş, Ed.). İKÜ Yayınevi.

**Cevizci, A. (2005). *Felsefe sözlüğü*. Paradigma Yayıncılık.